

Ekonomi i Västtrafiks Särskilda kollektivtrafik

Västtrafik ansvarar för särskilda persontransporter på uppdrag av Västra Götalandsregionen och de flesta kommuner i Västra Götaland. Dessa transporter ingår i anropsstyrd trafik, som även omfattar allmän kollektivtrafik som Närtrafik.

Västtrafik säkerställer att uppdraget utförs och rapporteras korrekt, och skapar bästa möjliga förutsättningar för alla inblandade. Som upphandlande verksamhet köper Västtrafik in både transporttjänster och andra tjänster och system för att utföra anropsstyrd trafik:

- Västtrafiks kund- och resetjänst ansvarar för hållbar planering och daglig drift av trafiken, inklusive dimensionering, bokning, planering, trafikledning, kundtjänst och uppföljning.
- Västtrafiks upphandlade trafikföretag och deras förare utför resorna enligt beslut för varje resenär på ett tryggt och trafiksäkert sätt.

Kommunerna och Regionen ska i rollen som uppdragsgivare bidra med bästa möjliga förutsättningar för samordnad upphandling, bokning, planering och utförande.

Målet är en hållbar planering och utförande av trafiken baserat på miljömässiga, ekonomiska och sociala hållbarhetskriterier. Västtrafik driver därför samverkan med och mellan uppdragsgivarna och organiserar trafiken som kollektivtrafik och särskild kollektivtrafik.

Kostnader i Västtrafik Särskilda Kollektivtrafik

Alla kostnader fördelas så att var och en tar sin andel av kostnaderna baserat på hur stor andel av de gemensamma resurserna de egna resorna tagit i anspråk.

Transportkostnader

Transportkostnader uppstår när Västtrafik ersätter de upphandlade trafikföretagen för deras tjänster. Transportkostnaderna beror därmed på hur många fordon som behövs för att utföra trafiken. Ju bättre samordning av resorna, desto färre fordon behövs och desto lägre blir transportkostnaderna.

Västtrafik använder indexering i upphandlingar för att hålla anbudspriserna nere i upphandlingar. Det innebär att anbudsgivaren inte behöver ta höjd för framtida kostnadsökningar, eftersom anbudspriset justeras kvartalsvis med index (Taxiindex i nuvarande trafikavtal). Transportkostnaderna påverkas därmed även av kostnadsutvecklingen i samhället.

De totala transportkostnaderna för dagen fördelas på alla utförda resminuter för att räkna fram ett minutpris som utgör fördelningsnyckel för transportkostnaderna.

Detta minutpris appliceras sedan på varje uppdragsgivares resors resminutrar så att vars och ens andel av transportkostnaderna motsvarar hur stor andel av de gemensamma transporttjänsterna respektive uppdragsgivares resor har tagit i anspråk.

Administrationskostnader

Administrationskostnader inkluderar kostnader för Västtrafiks upphandlade kund- och resetjänst som planerar och hanterar resorna samt kostnader för system och Västtrafiks arbete med att utföra uppdraget.

Justeringar från föregående månad, som till exempel viten till trafikföretag för bristande leverans, hanteras i administrationskostnaden och påverkar den totala administrationskostnaden. Ökade viten leder till lägre administrationskostnader, men de beror på bristande kvalitet i utförd trafik, vilket inte är önskvärt.

Administrationskostnaderna fördelas baserat på hur stor andel av resorna varje uppdragsgivares resor utgör.

A contofakturering

Västtrafik använder A contofakturering som en likviditetslösning i uppdraget, fakturering av beräknat A contobelopp sker kvartalsvis i förskott. Det innebär att Västtrafik har ett bankkonto som fylls på varje kvartal, vilket gör det möjligt att betala ersättning till trafikföretag, kund- och resetjänst samt hantera andra kostnader. När räkenskapsåret är stängt och resultatet fastställt, kan de verkliga kostnaderna regleras.

För att räkna ut rimliga nivåer på belopp inför A contofaktureringen efterfrågar Västtrafik årligen uppskattade volymer för resor på betalarnivå från uppdragsgivarna. Detta har flera syften:

- Att utfallet ligger så nära det A contofakturerade beloppet som möjligt, så att regleringen blir minimal när året stängs.
- Att dimensioneringen av fordons- och kund- och resetjänstresurserna inför kommande år blir så korrekt som möjligt, eftersom olika resor och resenärer kräver olika typer av planering och resurser.
- Att vissa restyper klassas som sociala eller icke sociala omsorgsresor, vilket påverkar om kostnaden för resan är momspliktig eller ej. För mer information om momspliktiga resor se Skatteverket för mer information.

Årsprocess för A contofakturering

Bilaga 1 i uppdragsgivaravtalet uppdateras årligen i oktober genom att varje uppdragsgivare skickar in uppskattade resvolymer till Västtrafik AB för kommande år. Uppskattningarna ska göras utifrån rullande tolv månader för att vara så nära det faktiska utfallet som möjligt.

Västtrafik använder de uppskattade resvolymerna för att räkna ut kommande års A contobelopp. Detta görs genom att multiplicera transport- och administrationskostnader per resa under de senaste 12 månaderna med antalet resor och ett justerat index, vilket ger en preliminär kostnad för nästa år.

Den preliminära kostnaden delas upp och faktureras i förskott för kommande kvartal. Första fakturan innehåller därmed en fjärdedel av det beräknade årsbeloppet, vilket kan likställas med budget. Faktureringsdag är den sista i månaderna december, mars, juni och september. Fakturan omfattar hela uppdraget under det kommande kvartalet, ingen uppdelning av kostnader per restyp görs på A contofakturan.

Ett preliminärt årsbokslut presenteras på Partnerportalen i början av januari med information om preliminär slutavräkning för föregående år. Västtrafik AB:s årsredovisning fastställs i mars, och därefter sker slutlig reglering av A contofakturerat föregående år.

Detta förfarande innebär att varje uppdragsgivare står för sin andel av kostnaderna, oavsett vad som betalats in enligt A contofaktureringen.

Uppföljning och rapportering

Power BI är verktyget som Västtrafik använder för att visa information om resor och kostnader. Det är behörighetsstyrt och ger tillgång till information om resenärer och resor för den aktuella uppdragsgivaren.

Varje uppdragsgivare kan i Power BI följa sina kostnader löpande, både preliminära och uppbokade, ända ner på betalar- och resenärnivå. Baserat på information i de olika rapporterna i Power BI kan varje uppdragsgivare fördela kostnader inom sin egen organisation och hantera kostnader med avseende på momsplikt. Västtrafik beaktar vilka kostnader som är momspliktiga och vilka som inte är momspliktiga i redovisning av uppbokade kostnader.

Syftet med att redovisa såväl uppbokade, preliminära som fastställda kostnader är att möjliggöra för uppdragsgivarna att utforma en anpassad hantering av kostnader inom den egna verksamheten.

Rapportflik Ekonomi

Fliken visar bokförda siffror från Västtrafik AB:s ekonomisystem i syfte att erbjuda en översikt av hur man som uppdragsgivare ligger till jämfört med sin uppskattade kostnad (A contobeloppet) för året.

Transportkostnaden som redovisas tar hänsyn till momspliktighet för de ingående resorna: För momspliktiga resor är momsen exkluderad medan den utgör en kostnad för icke momspliktiga resor.

Eventuell egenavgift är avdragen från transportkostnaden eftersom den betalas av resenären till föraren vid resan, vilket innebär att trafikföretaget i praktiken fått en del av sin ersättning.

Siffrorna fastställs den fjärde arbetsdagen varje månad (undantag är årsbokslut och augusti), till exempel 6 mars = arbetsdag 4. Eventuella justeringar till följd av korrigeringar utifrån händelser i driften, hantering av frågor från uppdragsgivare etcetera påverkar inte de bokförda kostnaderna i Västtrafiks ekonomisystem för den aktuella månaden. Utfallet för den stängda månaden finns i rapportfliken Fakturaunderlag när månaden är stängd, den sextonde i följande månad.

Rapportflik Detaljer Ekonomi

Fliken visar kontinuerligt de ackumulerade kostnaderna från Västtrafiks planeringssystem på betalarnivå i syfte att erbjuda en möjlighet att följa kostnadsutveckling för olika restyper och betalare i den egna organisationen.

Siffrorna visas i Power BI dagen efter utförd resa och är preliminära fram till den femtonde i följande månad. Orsaken är att korrigeringar görs kontinuerligt baserat på händelser i driften samt baserat på hantering av frågor från uppdragsgivare på enskilda resor. Ändringar till följd av frågor från uppdragsgivare kan göras fram till den sjunde för föregående månads resor.

Rapportfliken Fakturaunderlag

Fliken visar kontinuerligt utfall, preliminärt fram till den femtonde i följande månad och därefter fastställt ända ner på betalare- och resenärnivå. Syftet är att möjliggöra en uppföljning, hantering och fördelning av kostnader inom respektive uppdragsgivares egen verksamhet.

Siffrorna visas i Power BI dagen efter utförd resa och är preliminära fram till den femtonde i följande månad. Orsaken är att korrigeringar görs kontinuerligt baserat på händelser i driften samt baserat på hantering av frågor från uppdragsgivare på enskilda resor. Ändringar till följd av frågor från uppdragsgivare kan göras fram till den sjunde för föregående månads resor.

På rapportfliken finns bilagor som specificerar resorna och kostnaderna till exempel med egenavgifter och moms.

Övriga rapportflikar för kostnader och resor

De övriga rapportflikarna visar information om kostnads- och resandeutveckling och är till för att hjälpa uppdragsgivaren att skapa bästa möjliga förutsättningar. Genom att visa hur resmönster, resvolym och förutsättningar påverkar både de totala kostnaderna och den egna andelen, kan uppdragsgivarna arbeta proaktivt för att förbättra förutsättningarna.

Precis som i rapportfiken Fakturaunderlag är siffrorna i dessa flikar preliminära fram tills att månaden stängs den femtonde i efterföljande månad.